

FORDELING & LEVEVILKÅR 2022 15. juni 2022

TEMA

Udarbejdet af
Sune Caspersen
Chefanalytiker

Mette Weber
Stud.polit.

Stigende opdeling mellem rig og fattig på tværs af nabolag og skoler

Den geografiske opdeling mellem rig og fattig og på tværs af sociale skel i Danmark er vokset – særligt over de seneste ti år. Stigende opdeling betyder bl.a. at vores nabo i højere grad ligner os selv, og vores børn oftere går i skole med klassekammerater med samme sociale baggrund. Det risikerer at svække den tillid og sammenhængskraft, der er fundamentet under vores samfundsmodel.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

📞 40 25 18 34

✉️ la@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- Den geografiske opdeling mellem indkomstgrupper er taget til over en længere årrække. Det er særligt den rigeste halvdel af befolkningen, der klumper sig mere sammen. I København og omegnskommuner er segregeringen blandt den rigeste del af befolkningen væsentligt kraftigere end på landsplan.
- Der er store indkomstskel på tværs af boligformer, da de rigeste oftere er boligejere, mens de lavere indkomstgrupper bor til leje. I de store byer er forudsætningen for at blive boligejer i stigende grad, at man har rige forældre. Den sociale arv i ens muligheder for at indgå på storbyernes boligmarked er i hastig vækst.
- Når en skole har elever fra alle indkomstlag, kategoriseres den som blandet. Det er tilfældet for 27 pct. af grundskolerne i landet. For bare ti år siden var der langt flere blandede skoler. Fire ud af ti skoler var dengang blandede. Udviklingen sætter altså sine tydelige spor i de skoler, vores børn går i.

Den geografiske opdeling mellem rig og fattig og på tværs af sociale skel i Danmark er vokset – særligt over de seneste ti år. Stigende polarisering betyder bl.a., at vores nabo i højere grad ligner os selv, og vores børn oftere går i skole med klassekammerater med samme sociale baggrund. Det risikerer at svække den tillid og sammenhængskraft, der er fundamentet under vores samfundsmodel.

Stigende indkomstulighed over de seneste årtier har i sig selv medført, at de geografiske forskelle i indkomst og forbrugsmuligheder på tværs af Danmark er blevet forstørret.

Sådan måler vi geografisk segregering

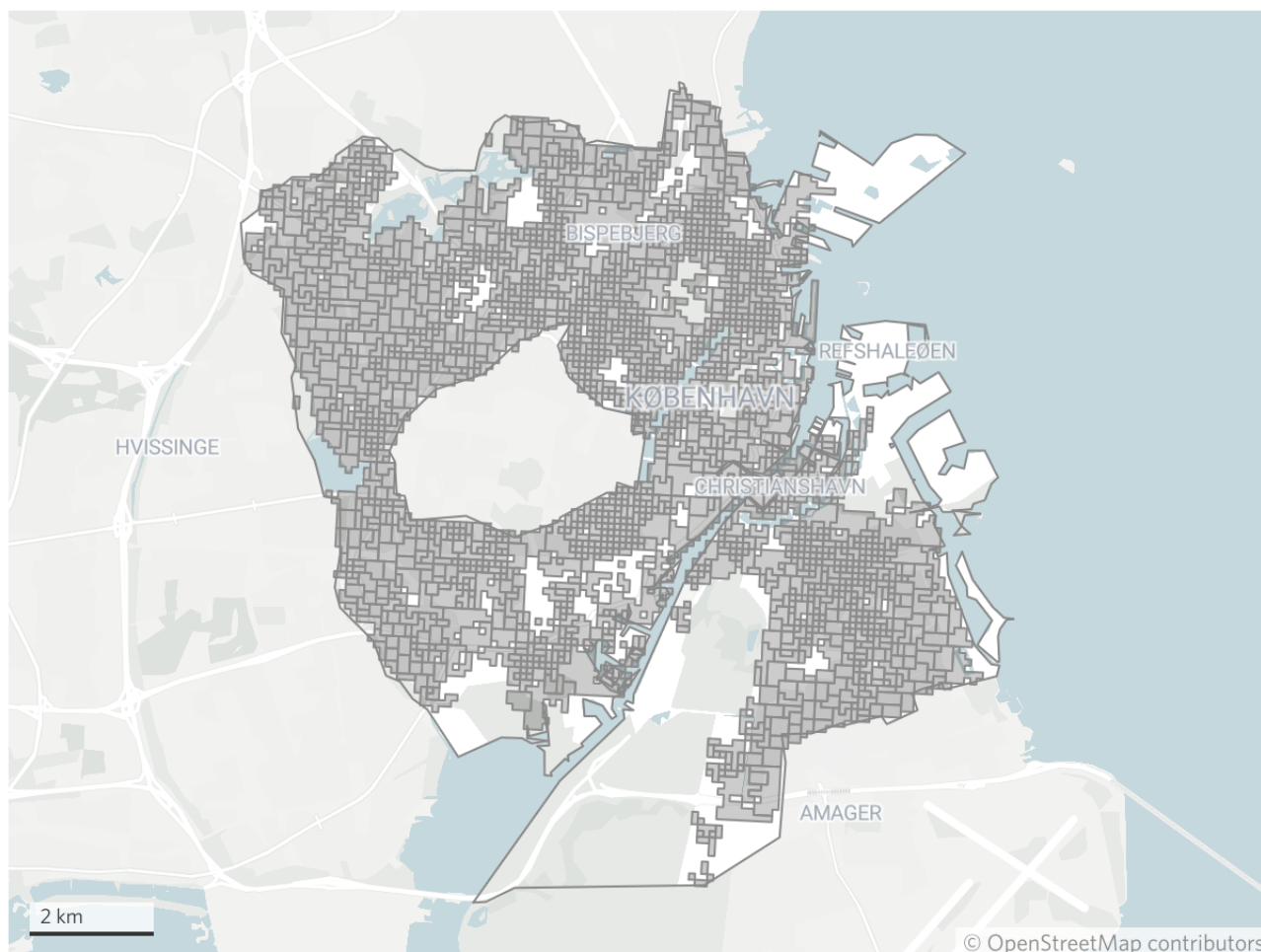
I det følgende foretages en segregeringsanalyse på baggrund af meget fintmaskede geografiske data, der kan afsløre, om vi bosætter os blandt naboer i samme indkomstlag som vores eget. Den geografiske segregering undersøges ved at se på opdelingen mellem forskellige indkomstgrupper på baggrund af indkomstpercentiler. Mere præcist undersøges den geografiske opdeling mellem familier med en indkomst under hhv. over en given indkomstpercentil. Ved at anvende indkomstpercentiler, kan segregeringen analyseres isoleret fra indkomstudviklingen i de givne indkomstgrupper. Metoden og datagrundlaget er beskrevet nærmere i Boks 1.

Figur 1 viser, hvor fintmasket den geografiske opdeling af nabolag til segregeringsanalysen er. I Københavns Kommune alene er der dannet over 2.000 nabolag. I hvert nabolag kan sammensætningen på tværs af indkomstpercentiler afdækkes, hvorefter omfanget af segregation på tværs af alle nabolag kan beregnes.

FIGUR 1

Eksempel på inddeling af Københavns Kommune i nabolag

Figuren viser, hvordan Københavns Kommune kan inddeles i over 2.000 nabolag, der alle indeholder mindst 100 personer og 50 husstande.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

I Figur 2 er omfanget af segregation opgjort for 2020 med afsæt i forskellige indkomstbegreber og afgrænsninger. Figuren viser også, hvordan segregation på tværs af indkomstgrupper varierer på tværs af

indkomstfordelingen. Segregeringsmålet går fra nul til et, hvor nul er udtryk for ingen segregering og et er udtryk for fuldstændig segregering.

Når segregeringsmålet er nul skal det forstås således, at hvis man møder en beboer i et givent nabolag, så afslører det intet om beboersammensætningen, og vi er derfor ikke klædt bedre på til at gætte, hvilken indkomstgruppe de øvrige beboere befinder sig i, fordi nabolaget er fuldstændigt blandet. Omvendt betyder et segregeringsmål på et, at vi blot skal møde én enkelt beboer i et nabolag for at vide, at alle de øvrige beboere befinder sig i samme indkomstgruppe.

Anvendes den disponible indkomst til at inddele befolkningen i indkomstgrupper, er omfanget af segregering mindst i de laveste indkomstgrupper, mens segregering er størst blandt de højeste indkomster. Markedsindkomsten, der er den samlede indkomst før skat fratrasket offentlige overførsler, giver anledning til et lidt andet billede, hvor mellemindkomstgrupperne har omtrent samme grad af segregering som lavindkomstgrupperne.

Segregering er størst blandt højindkomstgrupper

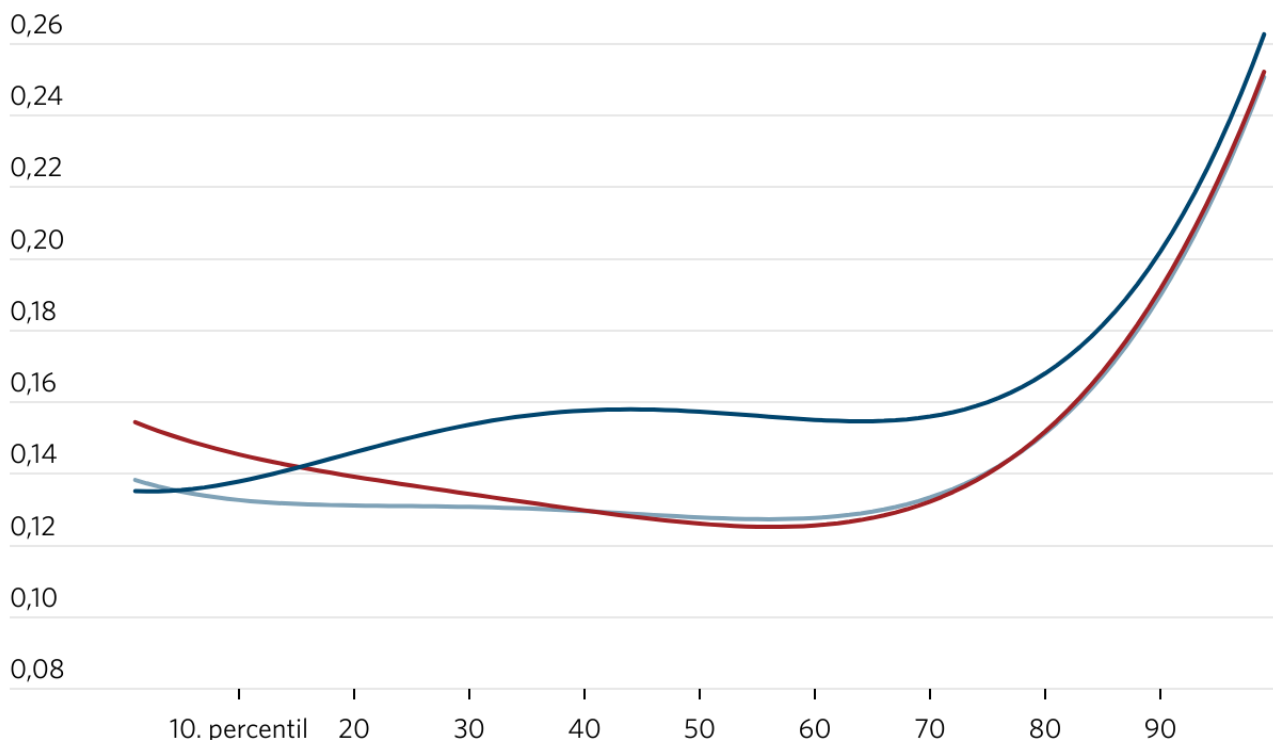
Det foretrukne indkomstbegreb for den videre analyse er dog markedsindkomsten ekskl. familier med voksne studerende. Som figuren viser, så er omfanget af segregering større blandt lavindkomstgrupperne, når voksne studerende fraregnes, hvilket skyldes, at studerende har et meget anderledes bosætningsmønster fra andre lavindkomstgrupper.

FIGUR 2

Indkomstbegrebets betydning for omfanget af segregering

Figuren viser omfanget af segregering på landsplan pr. 1. januar 2020 for forskellige indkomstbegreber.

— Disponibel indkomst — Markedsindkomst — Markedsindkomst ekskl. studerende

Anm.: Opgjort på baggrund af indkomsten i 2019 og bopæl pr. 1. januar 2020. Indkomsterne er husstandsækvivalerede. I opgørelsen eksklusiv studerende er alle familier med voksne studerende frasortet.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Det har stor betydning for opgørelsen af den geografiske segregering, hvor fint- eller grovmasket en geografisk opdeling, der anvendes. Figur 3 viser, at segregeringen på tværs af indkomstgrupper er markant lavere, når man i stedet for de fintmaskede nabolag baseret på et såkaldt "kvadratnet" anvender sogne som den geografiske enhed. Dette er et kendt resultat inden for litteraturen om geografisk segregering, at niveauet for og omfanget af geografisk segregering er mindre, jo større geografiske enheder, analysen baseres på. Tolkningen af resultaterne fra en segregeringsanalyse bør derfor først og fremmest have fokus på udviklingen over tid og sammenligninger mellem f.eks. landsdele frem for, om et givent niveau er højt eller lavt.

Boks 1: Sådan har vi undersøgt den geografiske opdeling

Den geografiske opdeling på tværs af indkomstgrupper er undersøgt på baggrund af en segregeringsanalyse med afsæt i samme metode som Reardon og Bischoff (2011), der anvender et entropi-baseret "information theory index" og beregner parvis segregering mellem dem, der befinder sig over og under en given indkomstpercentil. På den måde kan man f.eks. vise i en figur, hvor i indkomstfordelingen, at segregeringen er størst.

Datagrundlaget er Danmarks Statistiks registre for indkomster, bopæl og husstandsoplysninger samt uddannelsesstatus. Den disponible indkomst er den samlede indkomst efter skat tillagt lejeværdi af egen bolig og fratrullet renteudgifter, mens markedsindkomsten er den samlede indkomst før skat fratrullet offentlige overførsler. Familiernes indkomst er husstandsækvivaleret, hvilket betyder, at den er korrigeret for stordriftsfordele og herefter fordelt ligeligt mellem familiens medlemmer.

Oplysningerne sammenkobles med en finkornet opdeling af Danmark i nabolag, der tager udgangspunkt i et net af kvadrater a 100 gange 100 meter, der lægges ned over landet. Herefter anvendes en algoritme (Bjerre-Nielsen og Gandil, 2018) til at lægge kvadrater sammen med nabokvadrater, indtil der findes en tidsstabil gruppering med mindst 100 personer og 50 husstande i hvert af de konstruerede nabolag.

Litteratur

Reardon, Sean F. og Kendra Bischoff (2011): Income inequality and income segregation, American Journal of Sociology

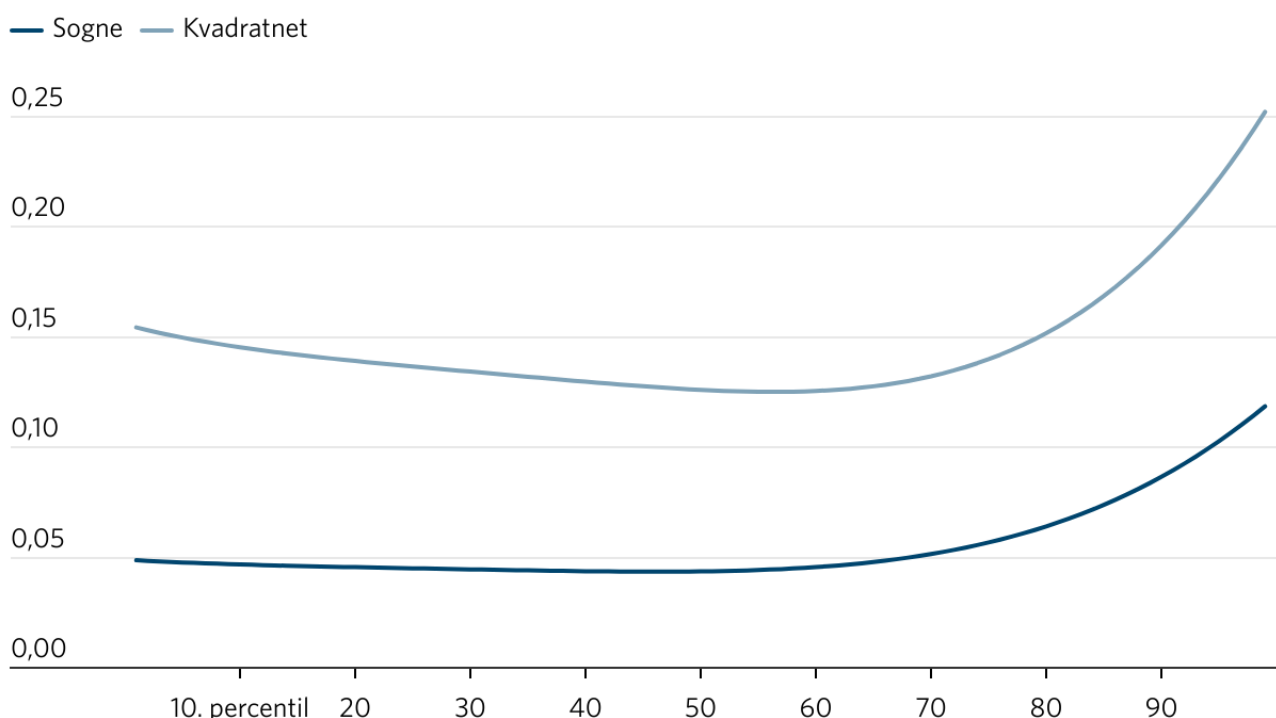
Bjerre-Nielsen, Andreas og Mikkel Høst Gandil (2018): Privacy in spatial data with high resolution and time invariance, working paper

Der er godt 2.000 sogne i Danmark, mens det fintmaskede net, vi anvender til denne analyse, består af næsten 25.000 nabolag. Alene i kraft af at sognene nødvendigvis må dække over større geografiske områder end de fintmaskede nabolag, må variationen i indkomstgrupper på sogneniveau alt andet lige også forventes at være større. I andre sammenhænge kan sogne dog sagtens være det foretrukne niveau for geografisk opdeling, da f.eks. fremstilling og aflæsning af landkort bestående af 25.000 geografiske enheder oftest er u hensigtsmæssig.

FIGUR 3

Geografisk opdeling er stærkere og mere tydelig på mindre nabolag end sogne

Figuren viser forskellen i målet for geografisk segregering, når opgørelsen baseres på sogne som geografisk enhed frem for nabolag ned til 100 gange 100 meter i størrelse.

Anm.: Opgjort på baggrund af husstandsækvivaleret markedsindkomst i 2019 og bopæl pr. 1. januar 2020 ekskl. familier med voksne studerende.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Den rigeste del af befolkningen klumper sig mere sammen end tidligere

Den geografiske opdeling på tværs af hele landet er vokset i den øvre halvdel af indkomstfordelingen. Det er særligt over de seneste ti år, at denne udvikling har fundet sted. Det fremgår af Figur 4, der viser udviklingen i den geografiske segregering på landsplan.

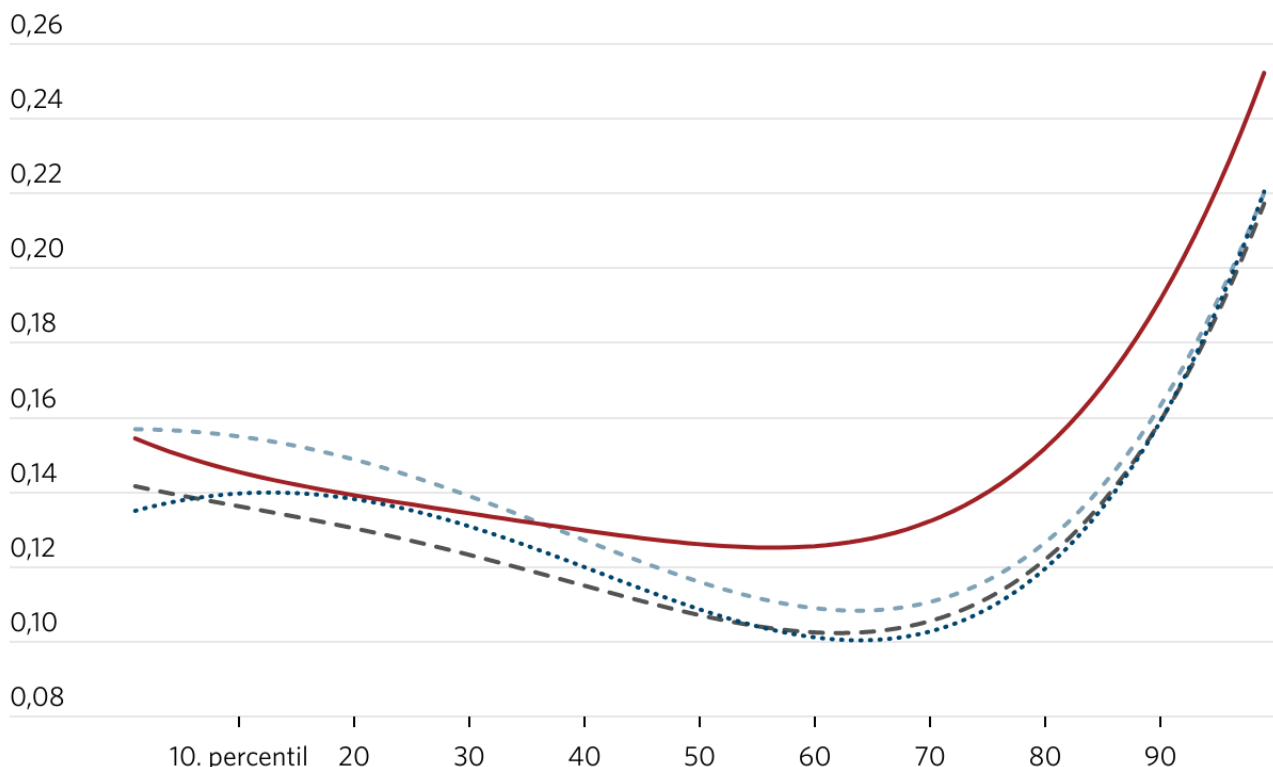
De allerrigeste boede også for 10, 20 og 30 år siden mere for sig selv sammenlignet med resten af befolkningen. Men i det seneste tiår er opdelingen taget til, og bevægelsen er bredt funderet i den øvre halvdel af indkomstfordelingen, hvor den øvre midte, hvilket vil sige middelklassen, også udviser tegn på større geografisk segregering. Den øvre midte har dog været og er også fortsat den del af befolkningen, der i mindst grad bor opdelt fra andre.

FIGUR 4

De rigeste klumper sig sammen på tværs af Danmark

Figuren viser udviklingen i omfanget af segregering på landsplan.

.... 1990 - - 2000 - - 2010 — 2020

Anm.: Opgjort på baggrund af husstandsækvivaleret markedsinkomst ekskl. familier med voksne studerende.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

I Figur 5 er udviklingen i den geografisk opdeling blandt familier med børn i alderen 0 til 15 år vist. Beregningerne er foretaget, således at der i hvert nabolag alene ses på indkomstsammensætningen blandt familier med børn. Familier med voksne studerende er dog fortsat udeladt.

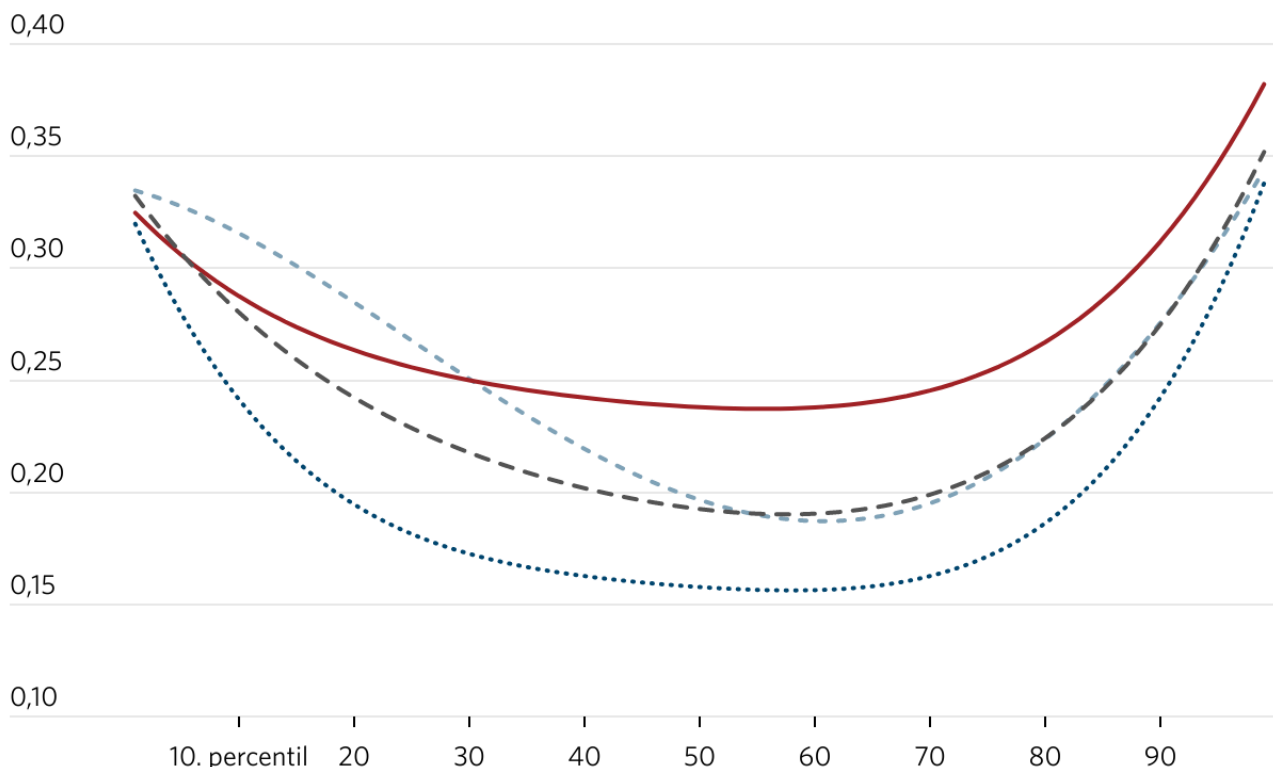
Figuren viser, at børnefamilierne både historisk set og i dag bor mere opdelt på tværs af indkomstgrupper end den øvrige befolkning. De fattigste og rigeste børnefamilier har typisk boet meget opdelt ift. mellemindkomstgrupperne. Men over de seneste årtier er der sket en markant udvikling, så også børnefamilierne med de mellemste indkomster bor mere opdelt.

FIGUR 5

Stigende geografisk opdeling blandt børnefamilier

Figuren viser udviklingen i omfanget af segregering blandt familier med børn i alderen 0-15 år.

.... 1990 - - 2000 - - 2010 — 2020

Anm.: Opgjort på baggrund af husstandsækvivaleret markedssindkomst ekskl. familier med voksne studerende.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Det kan ligeledes undersøges, hvordan den geografiske segregering ser ud i forskellige dele af landet. Figur 6A og 6B viser udviklingen i den geografiske segregering for København by og omegn hhv. Østjylland.

I København og omegn er segregeringen blandt den rigeste del af befolkningen større end på landsplan, men udviklingen har samtidig været kraftigere her end andre steder. Blandt de fattigste dele af befolkningen er der mindre segregering i København og omegn end på landsplan. Det bemærkes i den sammenhæng, at voksne studerende er udeladt fra opgørelsen, som tidligere nævnt.

I Østjylland er segregeringen blandt de laveste indkomstgrupper større end på landsplan, mens den rigeste del af befolkningen er mindre segregeret. Dog er den rigeste del af befolkningen også her blevet

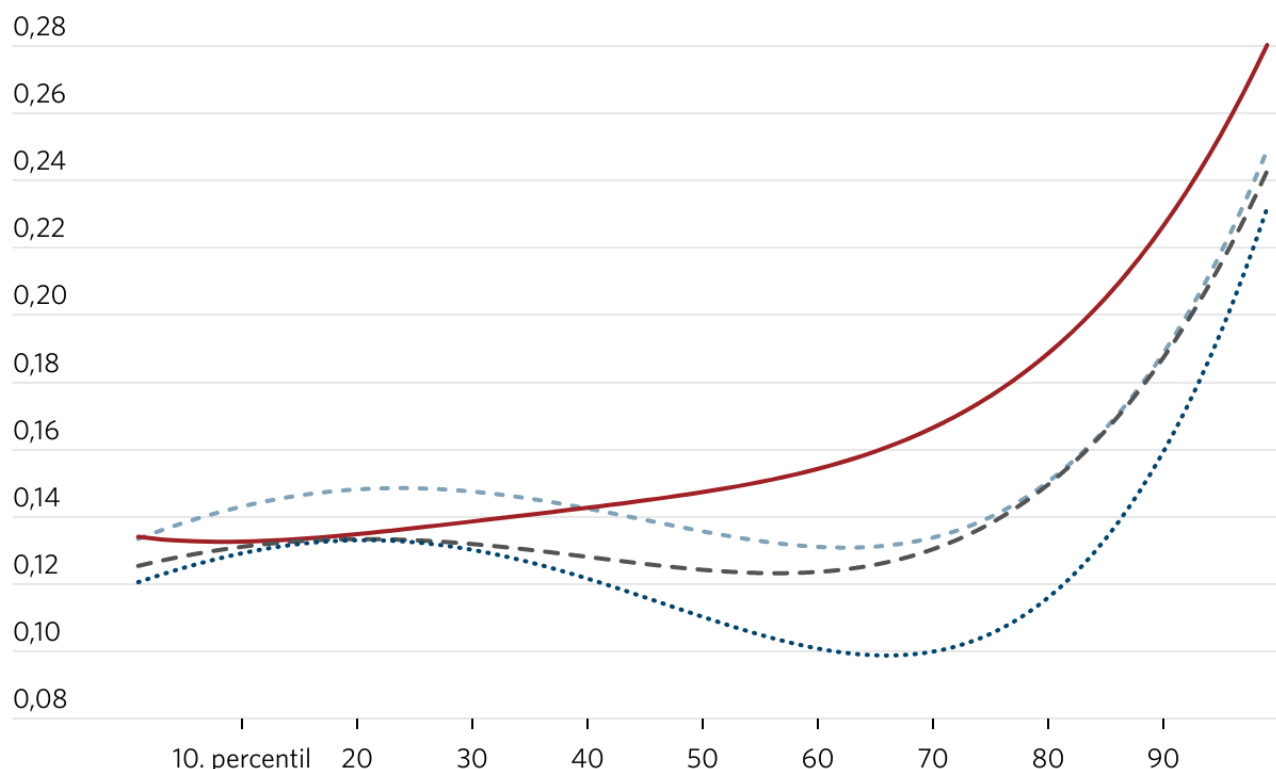
mere segregeret fra resten af befolkningen over de seneste årtier.

FIGUR 6A

De rigeste klumper sig sammen i København og omegn

Figuren viser udviklingen i omfanget af segregering i landsdelene København by og Københavns omegn.

.... 1990 - - 2000 - - 2010 — 2020

Anm.: Opgjort på baggrund af husstandsækvivaleret markedsindkomst ekskl. familier med voksne studerende.

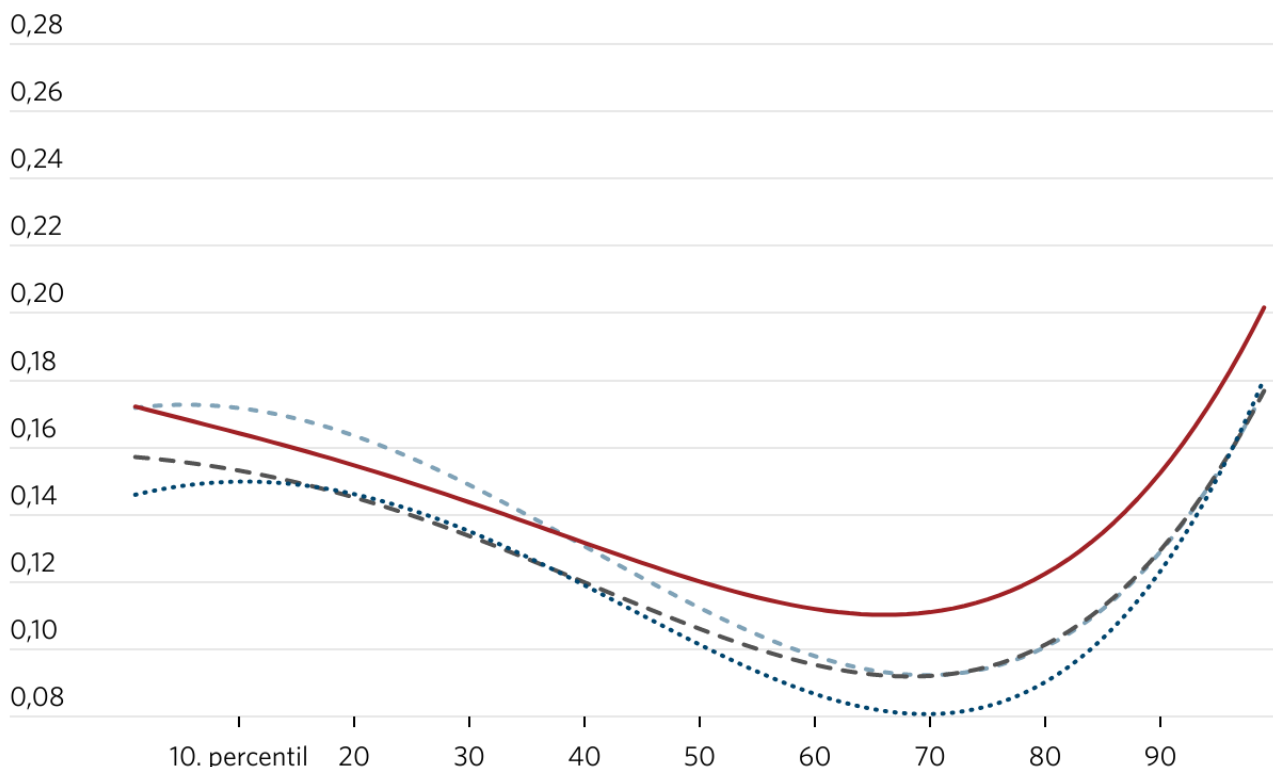
Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

FIGUR 6B

Større opdeling blandt de fattigste i Østjylland

Figuren viser udviklingen i omfanget af segregering i landsdelen Østjylland.

.... 1990 - - 2000 - - 2010 — 2020

Anm.: Opgjort på baggrund af husstandsækvivaleret markedssindkomst ekskl. familier med voksne studerende.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Indkomstskel og forældres betydning for bosætning i de store byer

Der er store forskelle på indkomstsammensætningen på tværs af boligformer. Det viser Figur 7. I almene boliger udgør de fattigste 40 pct. af befolkningen 68 pct. af beboerne og derudover udgør studerende 12 pct. (ikke vist i figuren). Den rigeste tiendedel af befolkningen udgør blot ½ pct. af beboerne, og andelen har sågar været faldende over de sidste 20 år.

Andelsboliger har en mere jævn beboersammensætning end de øvrige boligformer, om end relativt flere af beboerne tilhører de lavere indkomstgrupper end de højere.

Ejerboliger er den boligform, hvor flest har en højere indkomst. Denne forskel til de andre boligformer er samtidig blevet forstærket over de seneste to årtier.

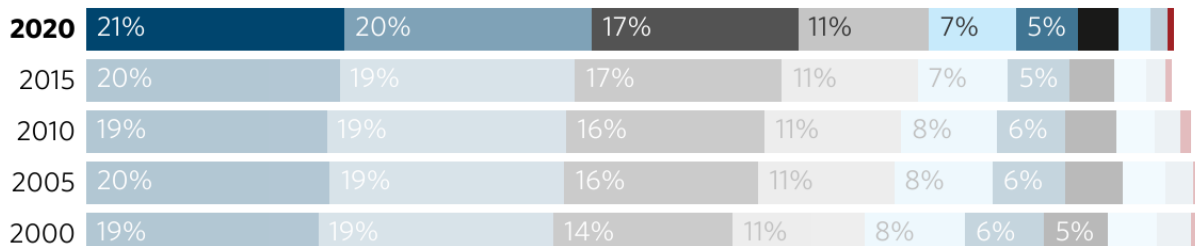
Private lejeboliger har generelt flere beboere med lavere indkomst, men er samtidig den boligform, hvor flest er studerende.

Store indkomstskel på tværs af boligformer

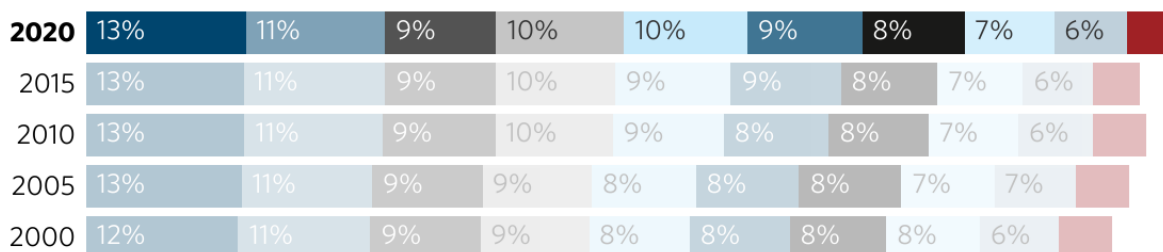
Figuren viser, hvor stor en andel af beboerne på tværs af boligformer, der tilhører de ti indkomstdeciler eller er studerende opgjort pr. 31. december i året.

10 pct. fattigste 2. decil 3. decil 4. decil 5. decil 6. decil 7. decil 8. decil 9. decil 10 pct. rigeste

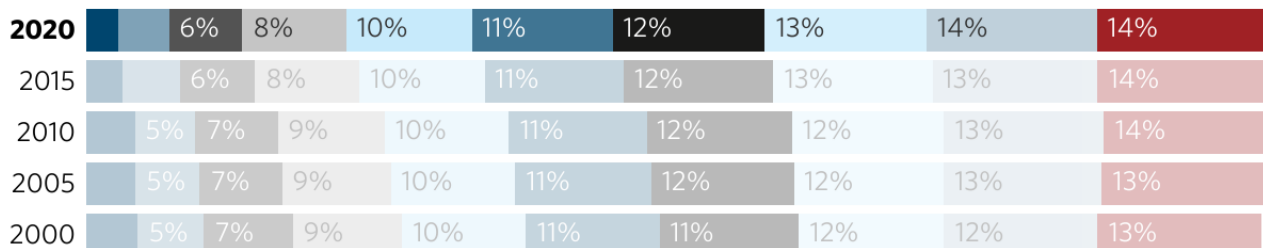
Almen bolig

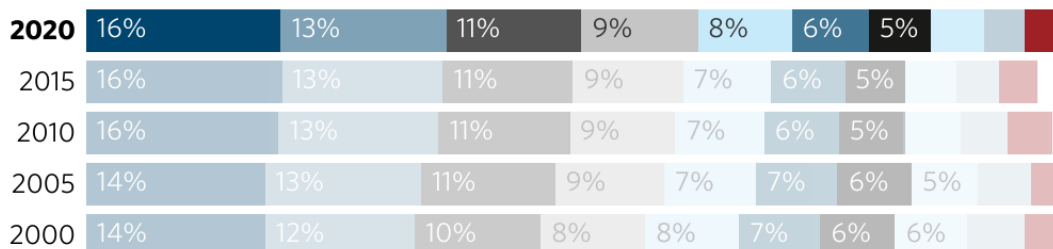
Andelsbolig

Ejerbolig

Privat lejebolig

Anm.: Befolkningen er inddelt i indkomstdeciler på baggrund af den husstandsækvivalerede disponible indkomst. Familier med voksne studerende er udskilt som en selvstændig gruppe i opgørelsen uanset indkomst og fremgår ikke her.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Det er i stigende grad en forudsætning at have rige forældre, hvis man som ung vil være boligejer i en af de største danske byer. Det viser Figur 8, hvor andelen af 18-29-årige boligejere i de fem storbykommuner, hvis forældre er blandt de ti pct. rigeste, er opgjort. Forældrenes placering i indkomstfordelingen er opgjort blandt forældre til børnene i hver generation. Derved sikres, at resultaterne ikke forstyrres af, at forældre generelt er blevet mere eller mindre rige relativt til den øvrige befolkning.

Flere unge boligejere i byerne har rige forældre

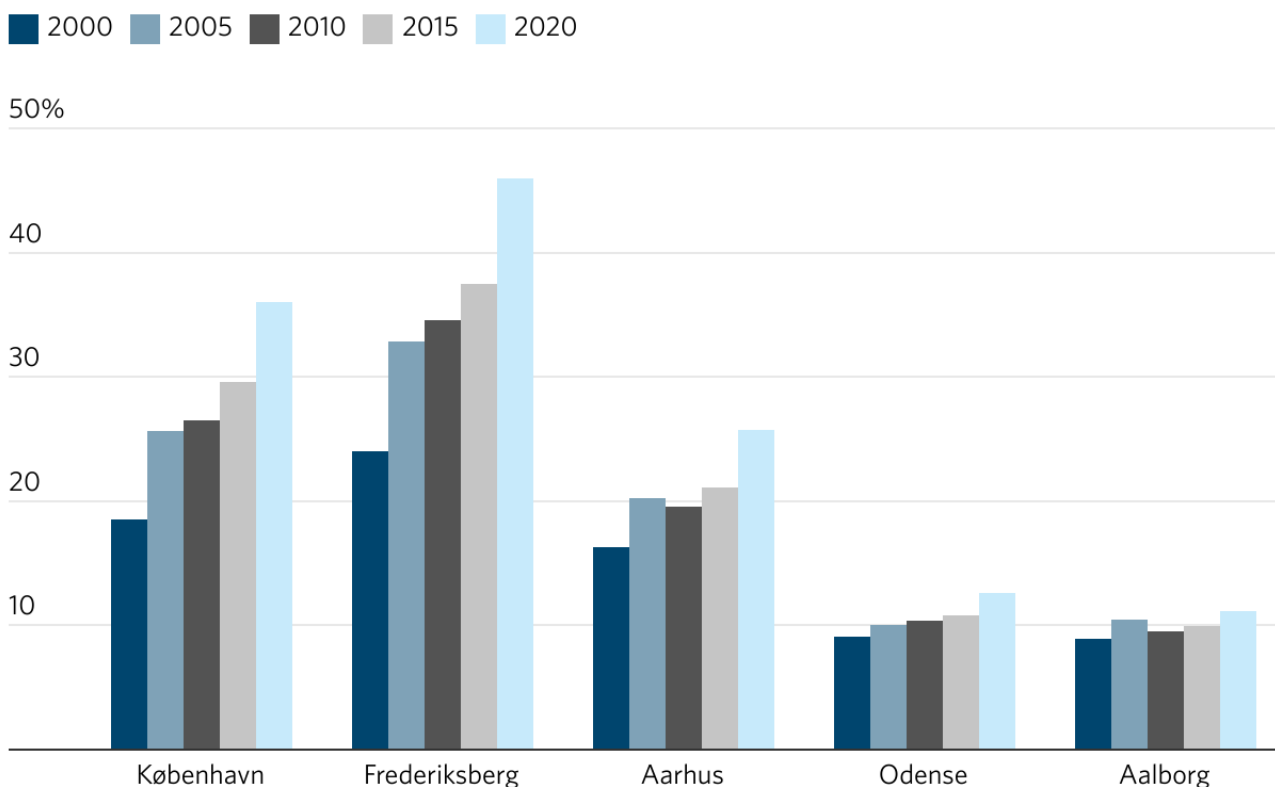
I Københavns Kommune var det for 20 år siden ca. 18 pct. af de unge boligejere, hvis forældre tilhørte den rigeste tiendedel. I dag er det 36 pct., hvilket svarer til flere end hver tredje. I Frederiksberg Kommune er andelen steget fra 24 pct. til 46 pct. i dag – det er altså næsten hver anden unge boligejer på Frederiksberg, der har rige forældre i dag.

Den samme udvikling har også fundet sted i de øvrige storbykommuner, om end niveauet er lavere og udviklingen en anelse mindre dramatisk. I Aarhus Kommune er det i dag hver fjerde unge boligejer, der har forældre i den rigeste tiendedel, hvor det før i tiden var hver sjette. I Odense Kommune er andelen steget fra 9 til knap 13 pct., mens det i Aalborg Kommune er 11 pct. af de unge boligejere, der har rige forældre mod ni pct. for 20 år siden.

FIGUR 8

Rige forældre er i stigende grad et adgangskrav til en ejerbolig i byen

Figuren viser, hvor stor en andel af de 18-29-årige boligejere, hvis forældre er blandt de 10 pct. rigeste, for de største byer i Danmark.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Den markante udvikling, der er sket blandt de unge boligejere i særligt Københavns og Frederiksberg Kommune dækker over, at forældre køb faktisk er der, hvor de riges børn sidder tungest i de to storbykommuner. Faktisk er det mere end hver anden, der bor i et forældre køb i Københavns og Frederiksberg Kommune, hvis forældre er blandt de ti pct. rigeste blandt forældre i barnets generation. Også her er der tale om en stigende andel. Det viser Figur 9. I figuren er det for hver boligform undersøgt, hvor stor en andel af de udeboende 18-29-årige i Københavns og Frederiksberg Kommune, hvis forældre er blandt de ti pct. rigeste på landsplan.

Opgørelsen af unge, der bor i ejerbolig, dækker udelukkende de personer, der har direkte ejerskab over den ejerbolig, de bor i. Hvis man således bor i en ejerbolig, f.eks. på et udlejet værelse, men ikke har ejerskab over boligen, tælles dette som at bo privat til leje.

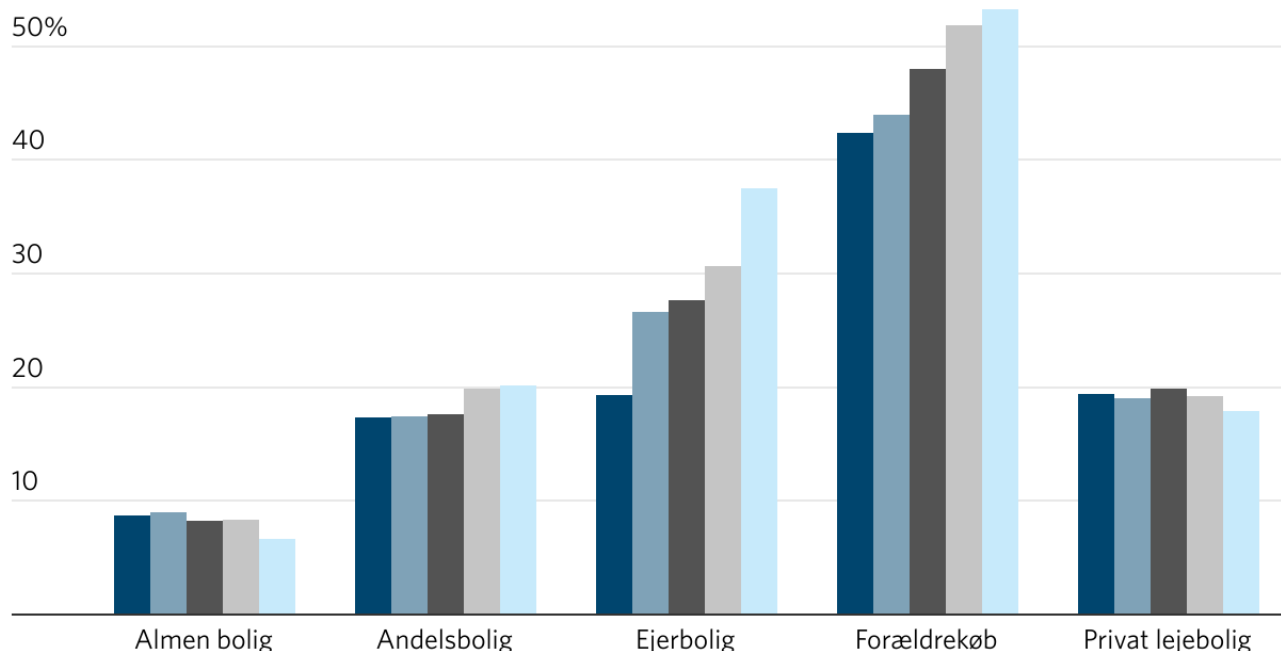
Ligeledes dækker opgørelsen af unge, der bor i forældre-køb, udelukkende dem, der bor i en ejerbolig, der direkte ejes af deres juridiske forældre eller partneren til en juridisk forælder. Samboende eller personer, der f.eks. lejer et værelse i en forældre-købslejlighed, tælles derfor ligeledes som at bo privat til leje. Alternativet ville trække et slør over den sociale arv, der reelt er, i mulighederne for at bosætte sig i særligt ejerboliger i byen.

FIGUR 9

Ejerbolig eller forældre-køb i København er for de riges børn

Figuren viser, hvor stor en andel af de udeboende 18-29-årige i Københavns og Frederiksberg kommune, hvis forældre er blandt de 10 pct. rigeste på landsplan, opdelt på boligformer.

■ 2000 ■ 2005 ■ 2010 ■ 2015 ■ 2020

Anm.: Opgørelsen omfatter Københavns og Frederiksberg kommune. Forældrenes indkomstdecil er opgjort inden for hver generation på baggrund af den højeste indkomst blandt de juridiske forældre. Uoplyste er udeladt.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Den sociale arv i ens muligheder for som ung at bosætte sig i byen har rykket sig markant over de seneste to årtier. Rige forældre er i stigende grad forudsætningen for at kunne indgå på ejerboligmarkedet i de største danske byer.

I den blandede skole mødes børn fra alle indkomslag

Stigende opdeling mellem velhavende og mindrebemidlede familier på tværs af landet sætter sine tydelige spor i de skoler, vores børn går i. Den blandede skole, hvor børn fra alle lag i samfundet mødes, har over de sidste ti år lidt en hård medfart. I folkeskolen ser kurven dog ud til at være knækket i de seneste år, mens privatskolerne i stigende grad bliver for den ene eller den anden del af samfundet.

En blandet skole er i denne analyse defineret som en skole, hvor der er en nogenlunde ligelig fordeling af elever fra alle indkomslag i samfundet. Først er eleverne i alle landets grundskoler opdelt i fem lige store grupper ud fra forældrenes indkomst. En skole tæller som en "blandet skole", når den har mellem 10 og 30 pct. af eleverne i hver af de fem indkomstgrupper. Fokus er dermed alene på indkomsten. Datagrundlag og metode er beskrevet yderligere i Boks 2.

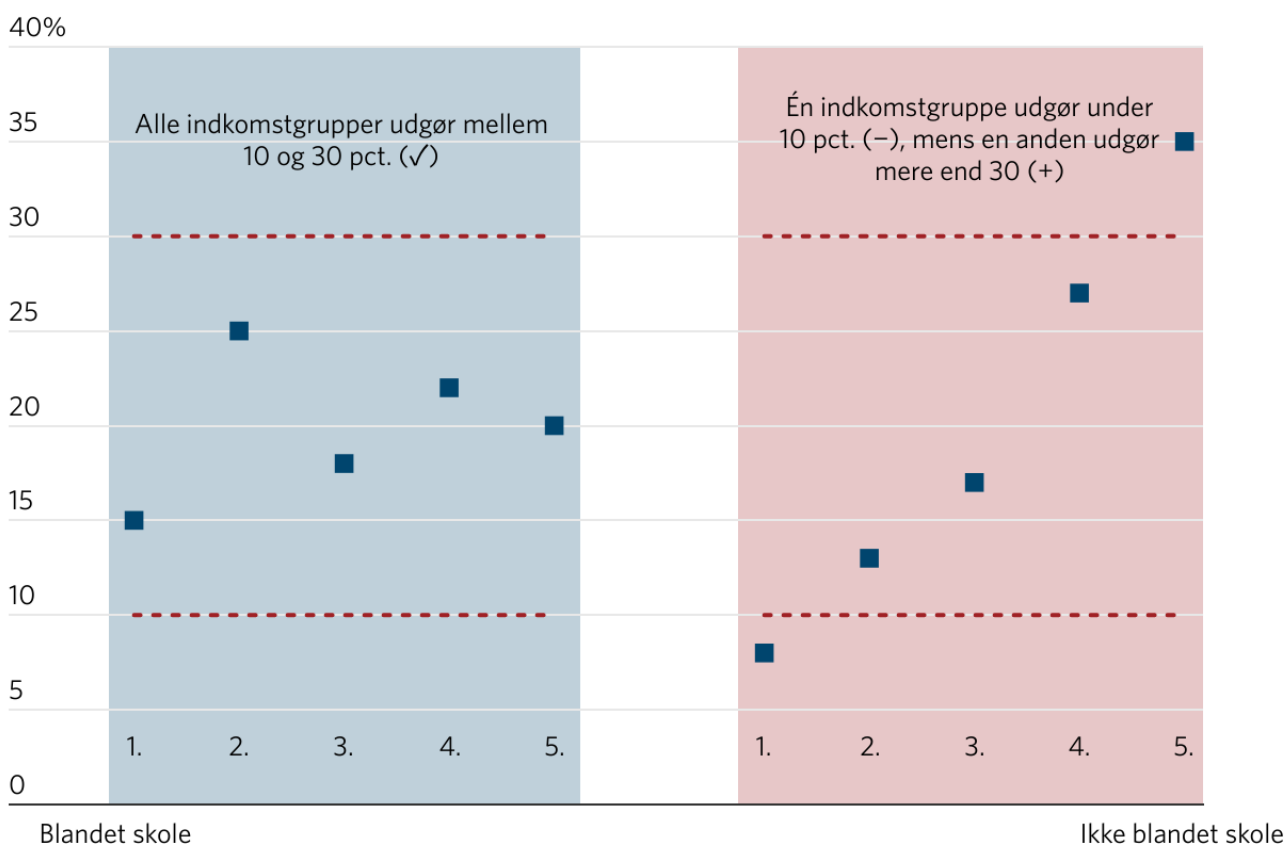
I Figur 10 er illustreret, hvordan kriteriet for, om en skole er blandet, fungerer. I venstre side af figuren skraveret med blå, er andelen for alle fem indkomstgrupper mellem 10 og 30 pct. Der er derfor tale om en blandet skole.

I højre side af figuren skraveret med rød, er andelen under 10 pct. for første kvintil, hvilket vil sige de 20 pct. af eleverne med de fattigste forældre. Desuden er andelen over 30 pct. for femte kvintil, hvilket er de 20 pct. af eleverne med de rigeste forældre. Skolen er dermed ikke blandet, da der er indkomstgrupper, der afviger fra kriteriet.

FIGUR 10

På en blandet skole er alle indkomstgrupper velrepræsenteret

Illustrationen viser et eksempel på indkomstgruppernes fordeling på en blandet skole og en skole, der ikke er indkomstblandet.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Færre skoler er blandede i dag end for ti år siden

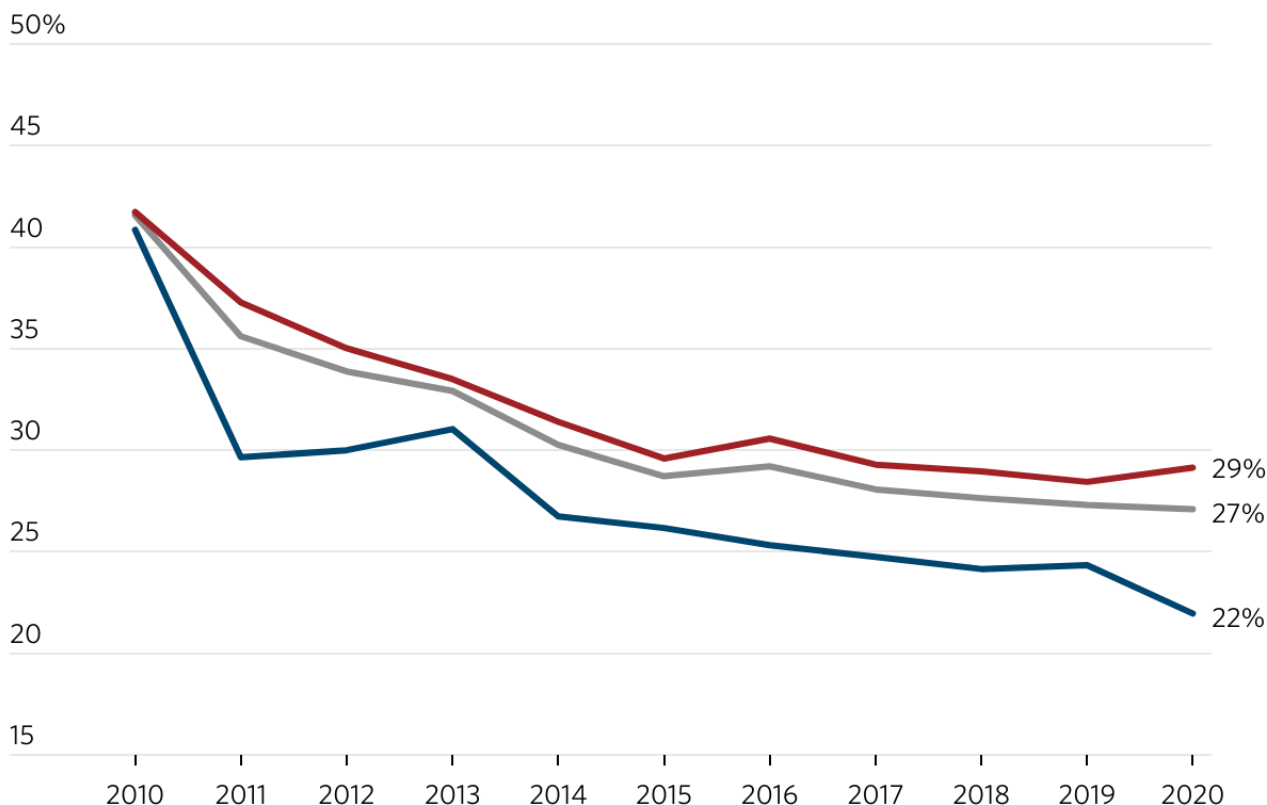
For ti år siden var det fire ud af ti grundskoler, der var blandede, mens andelen er faldet til 27 pct. i dag, altså lidt mere end hver fjerde skole. Det fremgår af Figur 11. Andelen af blandede skoler er faldet mest for de private skoler. Privatskolerne, som også omfatter friskoler, er i dag markant mindre blandede end de offentlige skoler, altså folkeskolen. For privatskoler er det blot 22 pct., der er blandede, mens andelen for de offentlige skoler er 29 pct.

FIGUR 11

Andelen af blandede skoler er faldet i perioden 2010-2020

Figuren viser, hvordan andelen af blandede skoler har udviklet sig år for år opdelt på ejerforhold.

— I alt — Privatskoler — Offentlige skoler

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Udviklingen i det seneste år har forstærket forskellen i omfanget af blandede skoler mellem de private og de offentlige skoler. For privatskoler er andelen nemlig faldet, mens der for de offentlige skoler er sket en mindre stigning.

Forskellene mellem private og offentlige skoler stikker dog dybere. For hver skole er det opgjort, om den har en blandet elevsammensætning, og hvis ikke, hvor skævheden opstår. Altså om der er tale om en overvægt af elever fra familier i de øverste indkomslag eller modsat de nederste eller noget tredje.

Figur 12 viser fordelingen af hhv. offentligt ejede og privatejede skoler. Hver anden privatskole har en overrepræsentation af elever fra familier med de største indkomster eller underrepræsentation af elever fra familier med de laveste indkomster. Som nævnt ovenfor har blot 22 pct. af privatskolerne en blandet

elevsammensætning. Derudover er det hver femte privatejede skole, der har en overrepræsentation af elever i bunden af indkomstfordelingen eller en underrepræsentation af elever fra toppen.

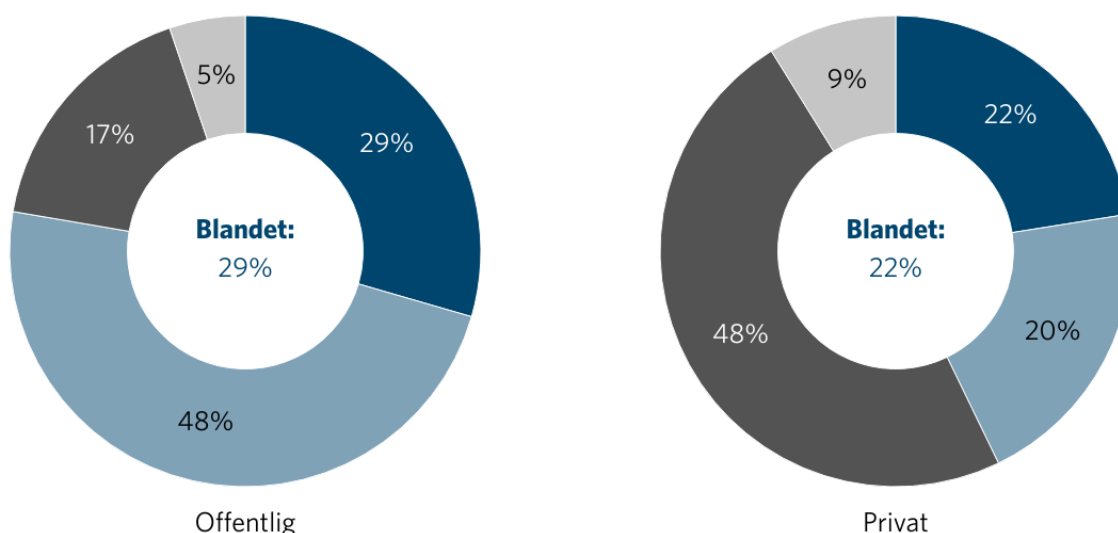
For de offentligt ejede skoler, folkeskolerne, er billedet vendt på hovedet. Hver anden folkeskole har nemlig en overrepræsentation af elever fra familier med de laveste indkomster eller en underrepræsentation i toppen. Dertil udgør de blandede folkeskoler en større andel, nemlig 29 pct. Det er kun omkring hver sjette folkeskole, der har en overrepræsentation af elever i toppen af indkomstfordelingen eller en underrepræsentation af elever fra bunden.

FIGUR 12

Hver anden privatskole har overvægt i toppen, mens hver anden folkeskole har overvægt i bunden

Figuren viser, hvor stor en andel af henholdsvis offentlige og private skoler, der er blandede eller har en overvægt af elever fra top eller bund.

■ Blandet ■ Overvægt i bunden ■ Overvægt i toppen ■ Øvrige

Anm.: Opgjort for skoleåret 2020/2021 på baggrund af 2019-indkomstdata. *Overvægt i bunden* omfatter skoler med en overrepræsentation af elever i 1. kvintil eller en underrepræsentation af elever i 5. kvintil. *Overvægt i toppen* angiver modsat de skoler med en overrepræsentation i 5. kvintil eller en underrepræsentation i 1. kvintil. *Øvrige* dækker de resterende tilfælde, hvor en skole ikke er blandet, fx ved en over- eller underrepræsentation i de midterste indkomstgrupper.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Meget få blandede skoler nord for København

Der er store kommunale forskelle i omfanget af blandede skoler. I nogen kommuner er over halvdelen af grundskolerne blandede, mens der i andre kommuner ingen blandede skoler er. Det viser Figur 13, hvor andelen af skoler, der er blandede i hver kommune, fremgår. I de lyseblå kommuner er der meget få eller ingen blandede skoler, mens det er over halvdelen af skolerne, der er blandede i de mørkeblå kommuner.

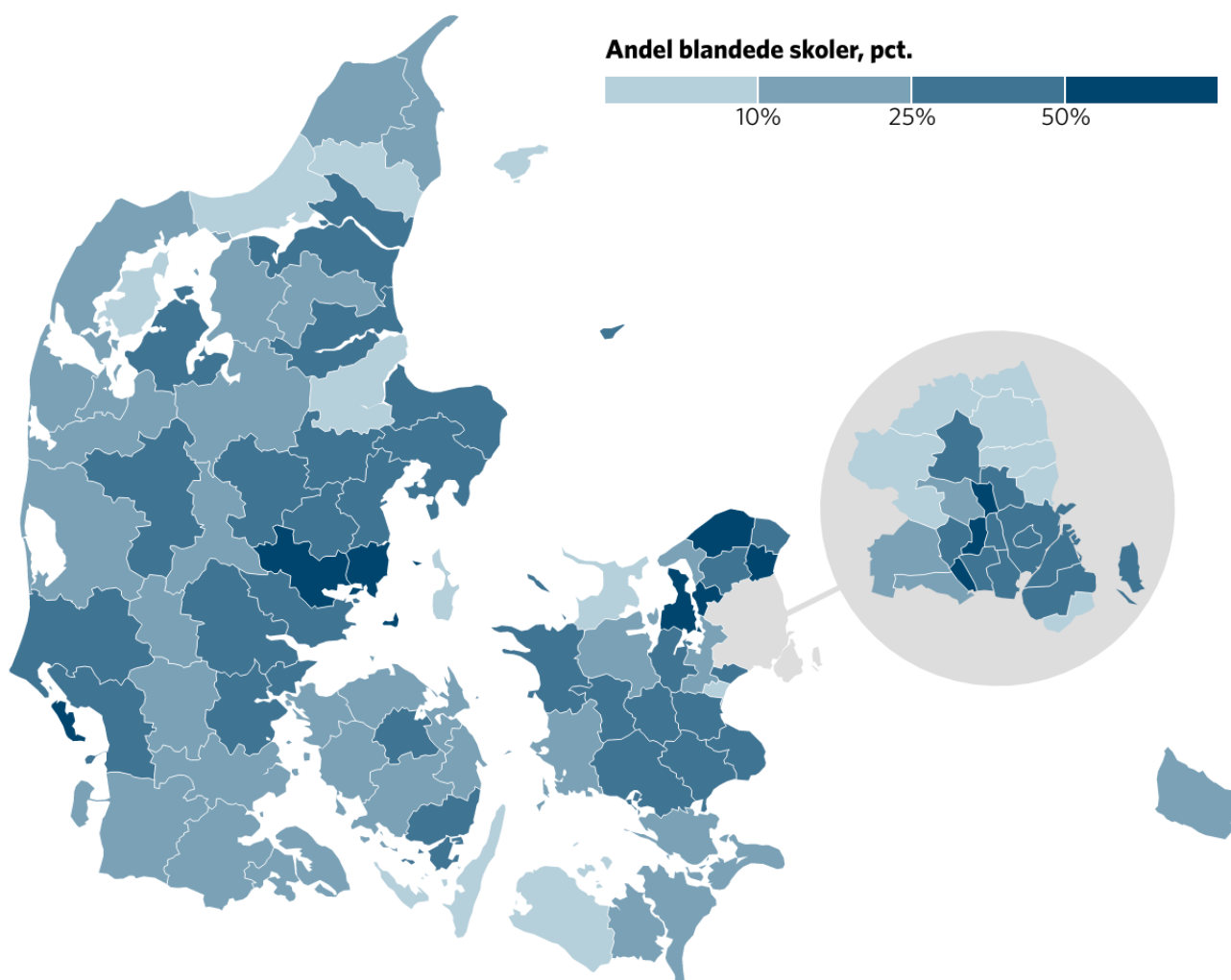
Det er kun få kommuner, hvor over halvdelen af skolerne er blandede. Omkring København er det kommunerne Herlev, Glostrup og Vallensbæk. I Nordsjælland er det Fredensborg, Gribskov og Frederikssund kommuner. Uden for Københavnsområdet er der kun tre kommuner, hvor over halvdelen af skolerne er blandede. Det er Horsens, Odder og Fanø kommuner.

Der er særligt få blandede skoler i kommuner nord for København, som Gentofte, Lyngby-Taarbæk, Rudersdal, Hørsholm, Allerød og Egedal. Også Dragør og Solrød kommuner samt Odsherred, Lolland og Langeland lægger sig helt i bund. Derudover er der en række kommuner i de øvrige dele af landet, hvor der ligeledes er relativt få eller ingen blandede skoler.

FIGUR 13

Langt færre blandede skoler i 2020

Kortet viser andelen af blandede skoler i hver kommune i 2020. I alt var 27 pct. af landets skoler blandede i 2020.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Færre kommuner hvor flertallet af skolerne er blandede

Landkortet med de blandede skoler så helt anderledes ud for ti år siden, da fire ud af ti skoler på landsplan var blandede. Det fremgår af Figur 14, hvor grænseværdierne for farveinddelingen er fastholdt fra det forrige kort. Langt flere kommuner var i den mørkeblå kategori, altså hvor mere end halvdelen af skolerne er blandede.

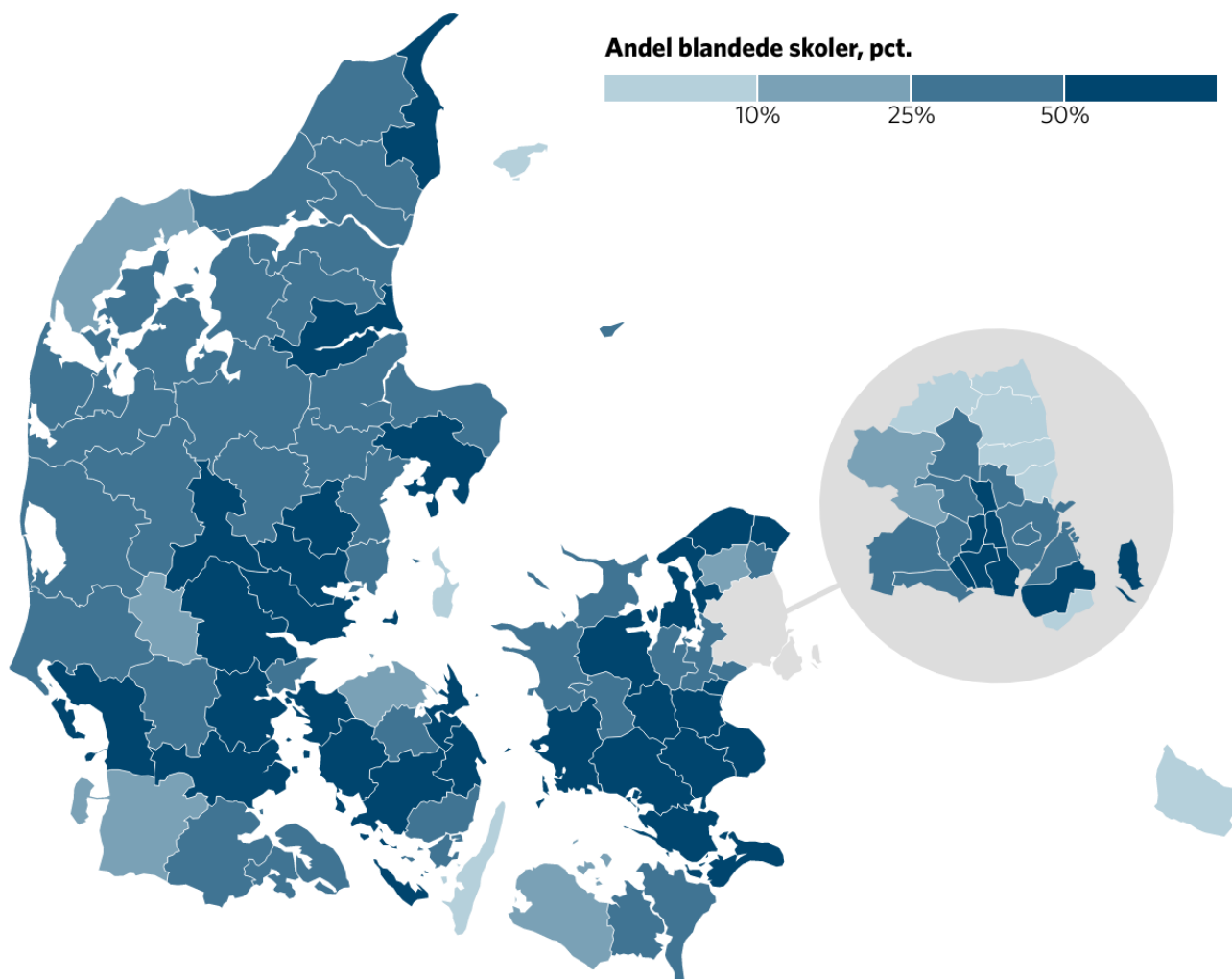
I hele 38 kommuner var mindst halvdelen af skolerne blandede for ti år siden. I dag er der kun tale om otte kommuner. I Vest- og Sydsjælland, hvor den blandede skole tidligere var i flertal, er den nu i mindretal. Her er der sket en markant udvikling. Det samme gælder en række kommuner på Fyn. Der er også tale om en stor tilbagegang for den blandede skole i størstedelen af Jylland.

I København og en række omegnskommuner, som Gladsaxe, Herlev, Albertslund og Vallensbæk, er der dog sket en positiv udvikling over de seneste ti år. Her er den blandede skoler gået en smule frem. Det samme er tilfældet i en håndfuld kommuner i de øvrige dele af landet.

FIGUR 14

I 2010 var over halvdelen af skolerne blandede i mange kommuner

Kortet viser andelen af blandede skoler i hver kommune i 2010. I alt var 41 pct. af landets grundskoler blandede i 2010.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Tabel 1 viser for hver grundskole, der opfylder betingelserne for at indgå i analysen, hvorvidt den kan kategoriseres som blandet. Derudover fremgår for hver skole, om elever fra hver af de fem indkomstgrupper er hhv. underrepræsenteret (-), balanceret (✓) eller overrepræsenteret (+). En indkomstgruppe er underrepræsenteret, når den udgør mindre end 10 pct. af eleverne på skolen, mens en indkomstgruppe er overrepræsenteret, når den udgør mere end 30 pct.

Tabellen giver et overblik over, hvilke skoler rundt omkring i landet, der kan kategoriseres som blandede. Den forklarer ligeledes, hvorfor en skole ikke er blandet. Er det de laveste indkomster, der er fraværende, eller de højeste? Er der nogen indkomstgrupper, der er overrepræsenterede og dermed udgør mere end 30 pct. af eleverne?

TABEL 1

Vidt forskellig indkomstbaggrund på grundskolerne rundt omkring i landet

Tabellen viser for hver skole, om indkomstgrupperne er overrepræsenteret (+), underrepræsenteret (-) eller falder inden for det krævede interval (✓).

Side 1 af 148

Kommune ▲	Skole	Ejerform	Blandet	20 pct. fattigste	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil	20 pct. rigeste
Albertslund	Egelundskolen	Offentlig	Ja	✓	✓	✓	✓	✓
Albertslund	Albertslund Lille Skole	Privat	Nej	-	✓	✓	✓	+
Albertslund	Herstedøster Skole	Offentlig	Ja	✓	✓	✓	✓	✓
Albertslund	Herstedvester Skole	Offentlig	Nej	+	✓	✓	✓	-
Albertslund	Herstedlund Skole	Offentlig	Nej	+	✓	✓	-	-
Allerød	Blovstrød Skole	Offentlig	Nej	-	-	✓	✓	+
Allerød	Lynge Skole	Offentlig	Nej	-	-	✓	✓	+
Allerød	Kratbjergskolen afd. Engholm	Offentlig	Nej	-	-	✓	+	+
Allerød	Kratbjergskolen afd. Ravnsholt	Offentlig	Nej	-	-	✓	✓	+
Allerød	Allerød Privatskole	Privat	Nej	-	-	-	✓	+

Anm.: Opgjort for skoleåret 2020/2021 på baggrund af 2019-indkomstdata. Overrepræsenterede kvintiler angives med +, og underrepræsenterede med -.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Boks 2: Sådan har vi undersøgt om grundskolerne er blandede

Undersøgelsen bygger på tal fra Danmarks Statistiks registre og dækker udviklingen fra 2010 til 2020. I undersøgelsen indgår elever der går i 0-9. klasse opgjort efter sommerferien på en ordinær grundskole. Således indgår privat- og folkeskole, men ikke efterskole og specialskole. Elever over 17 år er ikke medregnet.

Skolerne skal have minimum 100 elever i alt, heraf mindst 10 elever i aldersgruppen 7-12 år, for at indgå i undersøgelsen. Dette gøres for at sikre at særlige skoler kun med udskolingen ikke forstyrrer billedet. En skole er defineret som et unikt institutionsnummer.

Den gennemsnitlige indkomst for elevernes forældre opgøres på baggrund af ækvivaleret disponibel indkomst i familien, hvor eleven har bopælsadresse. Familier, der ikke er fuldt skattepligtige, hvor et medlem af familien er død i løbet af året, eller hvor der ikke er tilstrækkelige oplysninger om indkomst, indgår ikke.

Forældre til alle landets skoleelever er opdelt i fem lige store grupper ud fra størrelsen af deres indkomst – dvs. indkomstkventiler. Hver indkomstgruppe udgør dermed 20 pct. på landsplan. For at være en 'blandet skole' skal hver af de fem indkomstgrupper indeholde mellem 10-30 pct. af eleverne på skolen. Er én eller flere indkomstgrupper over- eller underrepræsenteret vil skolen være defineret som 'ikke-blandet'.

Indkomstbegrebet i undersøgelsen bygger på forældrenes samlede indkomst og skattebetaling i det foregående indkomstår. Det inkluderer løn, indkomstoverførsler, kapitalindkomster mv., opgjort efter skat. Det er den disponible indkomst, der er udgangspunktet for inddelingen i indkomstgrupper. Indkomsten er korrigeret for stordriftsfordele, så indkomsterne kan sammenlignes uanset familiens størrelse (dvs. husstandsækvivaleret).

[Tilbage til overordnet temasite](#)